

Moss 11.11.10.

Referat

fra møte i Fagrådet for laks og sjørret i Skagerrak/Oslofjord

torsdag 28. oktober 2010,

hos Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen, Statens Hus i Moss.

De fremmøtte var:

- Christian Geving, Fylkesmannen i Vestfold
- Håvard Hornnæs, EU's Vanndirektiv, Fylkesmannen i Østfold
- Ingar Aasestad, Norske Lakseelver, Oslo
- Hans H. Grundvig, Fiskeridirektoratet region Sør, Kråkerøy
- Ole Kristian Skibstad, Hvaler lensmannskontor
- Tommy C. Olsen, sekretær i Fagrådet, engasjert av Fylkesmannen i Østfold
- Leif R. Karlsen, leder for Fagrådet, Fylkesmannen i Østfold

0. Referat

Sekretær gjennomgikk referat fra forrige møte, som fikk tilslutning.

1. Nytt regime

Tidligere har Fagrådet beskjeftiget seg mest med sjørret. Med stadig mer nasjonal fokus på laksens problemer har Fagrådet vært engasjert i økende grad med å gi anbefalinger til forvaltningen, og da særlig innenfor sjølaksefisket. Dette har vært gitt som innspill til Direktoratet for naturforvaltning (DN), som igjen har gitt sine anbefalinger til Miljøverndepartementet (MD), som har det øverste ansvar. Det som imidlertid nå har skjedd er at MD har bedt DN om også å ta over reguleringen av fisket i laksevassdragene, i tillegg til sjøfisket. Tidligere var dette ansvaret delt mellom DN (sjøen) og Fylkesmennene (vassdragene) til å utforme forskrifter for hvert fylke.

DN vil heretter fastsette regler for fisket atter anadrom laksefisk både i sjøen og i vassdragene. Fylkesmennene skal fremdeles ha en sentral rolle i reguleringen av fisket i elvene, og skal drøfte forslag til eventuelle endringer både i sjø og elv i de lokale fagrådene. DN vil, bl.a. basert på anbefalinger fra de lokale fagrådene, fastsette landsdekkende forskrifter både for sjø og elv.

2. Ny rapport

I sommer kom en ny rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltningen (VRL). Dette er et grundig arbeid som bl.a. inneholder en vassdragsvis vurdering av måloppnåelse for 227 norske laksebestander som det er satt gytebestandsmål for og hvor det finnes fangststatistikk. Dette blir utvilsomt et nyttig verktøy i forvaltningen, og som er solid forankret i forskning og ny kunnskap.

Ingar Aasestad og Christian Geving var enige om at rapporten var grundig og god, men pekte på at gytebestandsmålene som er satt bør revideres jevnlig.

Aasestad forklarte at gytebestandsmålene opprinnelig er satt ut fra 1: 50 000 kart, noe som ikke alltid viser seg å stemme med virkeligheten.

I Numedalslågen f.eks. kan man stille spørsmål ved om gytebestandsmålet er riktig, siden lav oppnåelse skulle tilsi lite yngel. Målinger lokalt viser imidlertid svært høy yngeltetthet, som tyder på at gytebestandsmål trenger revidering, og da eventuelt kalibrering opp mot observasjoner i felt.

Håvard Hornnes påpekte viktigheten av at gytebestandsmålene er korrekte for de ulike vassdrag, siden slike miljøfakta er foreslått å bli innarbeidet i EUs rammedirektiv for å beskrive hvordan tilstanden er i vann og vassdrag.

I rapporten bringer man også ny viten om vandringen og oppholdssteder for de ulike laksestammer i sjøen. For laksen i vårt område ser det ut til å være fra Færøyene og nordover som er det viktigste oppvekstområdene. Erfaring tyder på at det er genetiske faktorer som bestemmer hvor i sjøen laksen først velger å vandre, men at tilgangen på næring deretter styrer dens bevegelser i sjøen. Det kan videre virke som om næringstilgangen særlig for stor laks er god, f.eks. er sildebestandene i godt hold. Det er også indikasjoner på at økosystemet i havet er i endring, bl.a. ved at områder med god næringstilgang og derved gode oppvekstområder er forskjøvet nordover.

Når det gjelder ulike trusselfaktorer tar rapporten grundig for seg disse, og gir bl.a. en rangering av hva som har mest betydning. Spørsmålet om det kan forekomme andre epidemiske farer fra oppdrett enn lakselus bringes også på banen. Ulike faktorer som står i forhold til menneskelig påvirkning blir også drøftet; som mer isfritt ferskvann om vinteren på grunn av reguleringer, predasjon fra ulike arter som har enklere spill på grunn av menneskelige inngrep osv.

Rapportens kritiske holdning til ulike typer utsetting ble diskutert. Ingar Aasestad pekte på at i enkelte vassdrag, som f.eks. Drammenselva, er utsetting av smolt eneste veien å gå på grunn av *Gyrodaktylus salaris*. Ulempen ved kultivering i Drammenselva er imidlertid faren for spredning av *G.s.* til nærliggende vassdrag.

3. Tilstanden i lakseelvne og fagrådets anbefalinger om reguleringer i laksefisket.

Leif Roger Karlsen gjorde en vurdering av måloppnåelsen for de enkelte bestandene i lakseregion Østlandet.

Fylkesmannen i Buskerud har foreslått innskrenkninger i elvefisket i Åroselva, og Christian Geving (FM-Vestfold) nevnte at det også ville bli innskrenkninger i Numedalslågen. Utover dette ser det ikke ut til at det er behov for innskrenkninger i fisketiden for noen av de andre vassdraga i regionen.

Til det positive hører bl.a. Sandvikselva, som peker seg ut som bærekraftid. Det kan nesten virke som om elver i "urbane" strøk som her på Østlandet er mindre utsatt enn i tradisjonelle sterke laksedistrikter, der det kan se ut som om oppdrett og andre faktorer utgjør en større trussel.

I Østfold står det bra til, og gytebestandsmålene er nådd med god margin. Aagardselva er bedre enn i fjor. Det råder allikevel en viss bekymring for om det kan skjule seg mer oppdrettsfisk i fangstene i Glommas hovedløp enn man kan være sikker på. Det kan være fisk som er rømt tidlig og som fiskerne ikke klarer å skjelve fra villaks. I Enningdalselva er fangstene de 4. de beste på tretti år. Tista elv i Halden har hatt sin beste sesong siden oppstarten i 2003.

Hovedkonklusjonen var at situasjonen i vår region er den samme, eller for noen vassdrags bedre enn i fjoråret, men det er fremdeles vassdrag som ikke er bærekraftig i henhold til rapporten fra VRL.

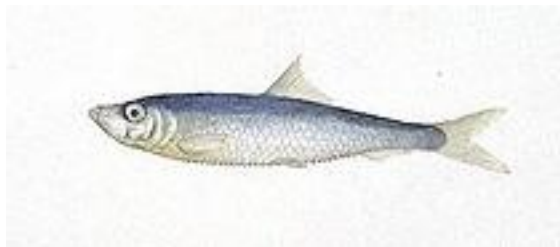
Når det gjelder sjølaksefisket mener Fagrådets at det bør kunne fortsette med samme fisketid som i 2010. Antallet sjølaksefiskere har ikke økt, og fisket kan mer regnes som en kuriositet og en hobbyvirksomhet, som etterhvert vil avta bl.a. som et resultat av "forgubbing". Selv om det fra enkelte sjølaksefiskere er ytret ønske om tidligere oppstart, er Fagrådets holdning at dette ikke kan tilrås - for å verne om stor hunnlaks.

Gradvis er sjølaksefisket blitt redusert fra 30 dager i 2003 til 15 fiskedøgn i 2010.

Fagrådet anbefaler at sjølaksefiskerne i lakseregion Østlandet får samme fisketid i 2011 som i 2010.

4. Brisling og torsk.

Hans Grundvig fra Fiskerisjefen på Skagerrakkysten hold en interessant orientering om både bestanden og fisket etter brisling i Skagerrak og Nordsjøen. Grundvig har lang erfaring både som yrkesfisker og med ulike posisjoner innen Fiskeridirektoratet, blant annet med arealplaner, kystoppsyn og oppsyn med fiskeoppdrett.

Brisling (*Sprattus sprattus*) er en liten sildeart som finnes utbredt i Svartehavet, Middelhavet, Østersjøen og langs kysten fra Portugal til Helgelandskysten. Brislingen tolererer store variasjoner i temperatur, saltholdighet og oksygenforhold. Lever av dyreplankton, først og fremst små krepsdyr, som hoppekreps (*Copepoda*). Brisling er svært ettertraktet mat for mange andre fiskearter som ørret, hvitting, sei, makrell med mer. Brislingen gyter pelagisk, hos oss mai – juli. Den har kort livsløp og kan bli 9 – 10 cm første året. Godt voksen brisling når lengde på 15 – 17 cm, maksimum 19,5 cm – 54 gram, og blir sjelden mer enn 4 – 5 år. Brislingen blir kjønnsmoden allerede som 1 – åring.

Tilgjengelige data gir ikke grunnlag for å kunne si noe om status for brislingbestanden i Nordsjøen og Skagerrak. En relativ trend indikerer at bestanden har vært på et gjennomsnittlig fast nivå de siste 10 årene. På bakgrunn av anbefaling fra ICES (Det internasjonale rådet for havforskning) har Norge fått en kvote i Skagerrak i 2010 for brisling på 3900 tonn av en totalkvote på 52000 tonn. Disse kvotene har vært uendret i flere år. For Norges del har dette vært tilstrekkelig for å dekke det norske fisket. I Skagerrak er, og har vært i mange år, det norske fisket et kystnært fiske. Fisket utøves med små kystnotbåter, hovedsakelig i tidsrommet august – ut januar. Fisket blir i stor grad styrt av at brislingen som skal selges må være av den kvaliteten som kjøperen har behov for. For å gjennomføre et rasjonelt fiske brukes det lys sammen med snurpenot (liten ringnot). Fisket er deltakerregulert gjennom årlige reguleringsforskrifter.

Brislingen anvendes fersk for produksjon av brislingsardiner og krydres som ansjos. Noe fryses også i porsjonspakninger for salg direkte til forbruker. Fra Oslofjorden går det meste av det som fanges til kjøper i Sverige.

Kvantum fisket de siste årene:
(Fra årsmeldinger Norges Sildesalgslag)

År	Kvantum tonn Oslofjorden	Kvantum tonn Landet totalt
2006	200	1600
2007	1600	2500
2008	900	3200
2009	700	3500

Torsk i Nordsjøen – Skagerrak består av mange lokale bestander. Genetiske analyser viser dette. Det uttrykkes i dag bekymring for kysttorsken, torsk som lever på kysten og i fjordene og som er stasjonær. Forekomsten av 0 – gruppe torsk de siste 10 årene ligger vesentlig lavere enn de siste 30 årenes middel. Strandnottrekk – trollgarnsfiske (årlig forsøksserie i regi av Havforskningen) viser dette. På strekningen fra Kragerø til Hvaler er dette særlig tydelig.

Torsken blir forvaltet ut fra havforskningsråd, ICES (Det internasjonale rådet for havforskning).

For 2010 er den norske kvoten i Nordsjøen (vest for linjen Lindesnes – Hanstholm inkludert innenfor grunnlinjene) på 4514 tonn. Kvantumet er fordelt på direktefiske og bifangstfiske.

For 2010 er den norske kvoten i Skagerrak (øst for linjen Lindesnes – Hanstholm, utenfor grunnlinjene) på 133 tonn. Kvantumet her skal dekke torsk som bifangst.

Det norske fiske er deltakerregulert når det gjelder direktefiske.

For Skagerrak er det ikke regulering (kvantum) av fiske etter torsk innenfor grunnlinjene. Her gjelder de tekniske reguleringene for utøvelse av fiske (minstemål, tillatt bifangst i trål med mer).

Det er ingen gode oppgaver som viser fangst av kysttorsk (innenfor grunnlinjene) i Skagerrak. En indikasjon kan være landingene av torsk i Skagerrakfisk:

2008 – 1217 tonn. 2009 – 1182 tonn.

Det arbeides med tiltak for å bedre torskebestanden.

- Det er innført forbud mot ålefiske, her ble det tatt mye småtorsk som bifangst.
- Minstemål på 40 cm for både yrkesfiske og fritidsfiske.

Fra 01.01.2011:

- Forbudt å fiske etter brisling og sild med lys i Oslofjorden/Skagerrak med mindre fartøyet har observatør.
- I fritidsfiske blir tillatt garnmengde redusert fra 210 meter til 165 meter for fiske etter torsk.

- Adgangen til å fiske torsk for omsetning i fritidsfiske reduseres fra 2000 kg til 1000 kg per fisker og per fartøy. (Hele landet).

Fra 01.01.2012:

- Bunnsette garn som brukes sør for 62° N må ha en minste maskestørrelse på 126 millimeter.

Andre tiltak vurderes i lys av bestandssituasjonen og gjennom oppfølging av gjenoppbyggingsplan for kysttorsk. En gjenoppbyggingsplan er for tiden til vurdering i ICES.

5. Vanndirektivet

Håvard Hornnes ga en oppdatering på fremdriften i arbeidet med EUs Vanndirektiv.

Man har fått på plass en forvaltningsplan og en tiltaksplan, og dette arbeidet er nå i sin helhet overtatt av Østfold Fylkeskommune.

Fylkesmannen er fremdeles sektormyndighet for tiltakene innenfor landbruk og deltaker med sin vannfaglige kompetanse. I løpet av 2011 skal alle vannressurser i området vurderes, med gitt tilstand fra svært god til svært dårlig. I denne første planperioden blir det fokusert på 8 vassdrag og planene for dette arbeidet er godkjent av Regjeringen.

Det er videre foreslått et nytt vannområde, som omfatter Nedre Glomma, her skal det lages planer som skal ut på høring – og planen skal være ferdig og godkjent i løpet av 6 år.

Det er også på trappene et nytt vannområde som heter "Ytre Oslofjord" som vil bety et samarbeid fra begge sider av folden om de marine områdene. Her vil kommunene bidra med finansiering til å drive arbeidet, via en resipient-avgift. Her er organseringen i støpeskjeen, men det vil bli fokusert på tiltak som vil foregå på land, i tillegg til å ta for seg forhold som angår mudring og dumping. Det finnes allerede et fagråd for Oslofjorden, som trolig vil få en sentral rolle her.

6. Tiltak videre

Fagrådet har som kjent delt ut fangstdagbøker til et tyvetalls fiskere delt på fire regioner i Østfold. Tilbakemeldingene har vært gode og planen er på nyåret å kunne samle inn alle disse data for bearbeiding - frem mot et seminar på vårparten. Her ser man for seg at de ulike dagnadsgruppene kan presentere sitt arbeid og sine resultater. Det tenkes at fagfolk med kompetanse på sjørret samt fang og slipp bør inviteres. Fagrådets medlem i DN, Dagfinn Gausen har ytret ønske om å delta på en slik samling. Han har fortalt at det er på trappene å etablere indekssvassdrag for sjørret - dette kan bli tatt opp på et slikt møte. Det var interesse fra Geving om å følge opp med fangstdagbøker i Vestfold. Det ble videre luftet muligheten av å lage en liten folder som omhandler riktig stell av bekker, basert på økologisk riktige tiltak. Her er det viktig å ha i mente hva som er god kotyme og fremgangsmåte i forhold til grunneier. Dette blir fulgt

opp og tatt utgangspunkt i allerede eksisterende materiell, laget blant annet av NJFF og Dag Matzow.

Det ble forslått at hjemmesidene til www.fagrad.no enn videre linkes opp mot www.lakseregisteret.no

7. Film

Det ble vist et 10 minutters opptak gjort av Fagrådet fra dugnad i Ingedalsbekken i Skjeberg nylig, der sjørret ble fanget inn og hjulpet forbi et oppgangshinder. Fylkesmannen har en god dialog med Vegvesenet, og det er planer om tiltak som kan lette oppgangen nå i vinter/vår.

Filmen vil førøvrig bli lagt ut på www.fagrad.no

8. Økonomi

Regnskap ble gjennomgått av Leif Roger Karlsen, og dette ble godkjent av de fremmøtte.

9. Eventuelt

Ole Skibstad rapporterte om en rekke forekomster av garn på svensk side av indre Iddefjord, i et område der det er garnforbud. Dette følges opp via SNO.

Christian Geving refererte at det hersker bekymring for laksen i Sandevassdraget. Her ble det i 2003 oppdaget Gyro-smitte. I ettertid har man kunnet konstatere at stammen er av unik genetisk beskaffenhet. Den er imidlertid liten og står dermed i fare for å kunne gå tapt, det er ikke funnet yngel her på flere år. Tidligere dosering av aluminium har imidlertid vist seg effektiv mot Gyro. Kommunen retter nå en henvendelse i brev form til DN om å gjennomføre tiltak for å beskytte bestanden. Fagrådet gir sin tilslutning til brevet som kommunen har sendt, se vedlegg.

Ole Skibstad kan melde at det det siste året er oppdaget ytterligere to nye bekker på Hvaler.

Moss 11. november 2010.

Leif R. Karlsen
leder

Tommy C. Olsen
sekretær